

Глушко О.З.,

кандидат педагогічних наук,

старший науковий співробітник

відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України

orcid ID: <https://orcid.org/0000-0003-0101-9910>

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЯ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ПОДОЛАННЯ ВТРАТ У ШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Анотація. Євроінтеграція є важливою стратегією для відновлення та розвитку шкільної освіти в Україні в умовах війни. Цей процес передбачає глибинні трансформації, що охоплюють гармонізацію законодавства з європейськими стандартами, впровадження інноваційних практик та активний розвиток компетентнісного підходу. Основними аспектами є цифрова трансформація, інклюзивність і розвиток STEM-освіти.

Ключові слова: євроінтеграція, шкільна освіта, цифрова трансформація, інклюзивна освіта, компетентнісний підхід, Україна, STEM-освіта.

Євроінтеграція виступає ключовою стратегією для подолання освітніх втрат у шкільній освіті України в умовах війни та є фундаментом для її повоєнного відновлення. Цей процес передбачає глибинні трансформації в середині країни, що охоплюють політичний, економічний, соціальний та освітньо-культурний аспекти. Важливим кроком на шляху європейської інтеграції України стало отримання статусу кандидата на членство в Європейському Союзі 23 червня 2022 року. Це рішення, ухвалене лідерами 27 країн-членів ЄС, стало символом підтримки України в умовах війни. Надання статусу кандидата підтверджує європейську ідентичність України та її відданість спільним цінностям Європи, а також рішучість відстоювати ці цінності на шляху до повноправного членства [5].

Активізація євроінтеграційних процесів вимагає від України гармонізації свого законодавства, норм та стандартів з європейськими освітніми практиками. Міністерство освіти і науки України (МОН) затвердило Дорожню карту європейської інтеграції в

сферах освіти і науки до 2027 року, що окреслює чіткі напрями та заходи для інтеграції української освітньої системи в європейський контекст [3].

Серед стратегічних цілей цього документу – поглиблення співпраці з державами-членами ЄС, орієнтуючись на їхні кращі практики та стандарти. Кінцевою метою є забезпечення того, щоб учасники освітнього процесу та науковці не лише усвідомлювали переваги інтеграції України в ЄС, але й активно користувалися наданими можливостями. Виконання Дорожньої карти спрямоване на досягнення повної відповідності українських освітніх стандартів та наукових практик європейським нормам, що сприятиме тісній співпраці України з ЄС у зазначених сферах. Отже, статус кандидата на вступ до ЄС вимагає від України гармонізації законодавства, включно з освітнім, відповідно до Копенгагенських критеріїв, активного впровадження найкращих європейських практик, адаптації навчальних програм та стандартів, а також забезпечення відповідності системи освіти сучасним вимогам ЄС. Це створить умови для розвитку освітнього потенціалу країни та підвищення якості освіти в цілому.

Війна в Україні завдала значних втрат освітній сфері. У цьому контексті євроінтеграція розглядається як рушійна сила для мінімізації цих втрат та сприяння швидкому відновленню. Вона означає об'єднання та поглиблення взаємозв'язків між Україною та ЄС, що має на меті узгодження законодавства, норм і стандартів.

Міністерство освіти і науки України у співпраці з Міністерством цифрової трансформації розробили «Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року. Освіта переможців». Цей документ підкреслює важливість трансформації освітньої системи в умовах криз, акцентуючи на інтеграції з європейськими стандартами. У Стратегічному плані наголошено, що незважаючи на ті трансцендентні виклики перед якими постало українське суспільство у зв'язку із широкомасштабною війною, варто не зупинятися в розвитку, а “трансформуватися”, оскільки це є базовою необхідністю для майбутнього [4].

Серед пріоритетів плану – адаптація європейських стандартів. Стратегічний план діяльності до 2027 року передбачає імплементацію передових європейських освітніх практик, включаючи модернізацію навчальних програм, методів викладання, підходів та системи оцінювання. Зокрема, передбачено трансформацію шкіль-

ного простору (переобладнання кабінетів базової та профільної школи), що відповідає європейським тенденціям розвитку освіти. Стратегічний план «Освіта переможців» є не просто важливим кроком, а фундаментальним документом у реформуванні освіти в Україні, спрямованим на інтеграцію в європейський освітній простір. Він акцентує на якості, інклюзивності, цифровізації та розвитку STEM-освіти, що відповідає найсучаснішим світовим вимогам. Поглиблення співпраці з міжнародними організаціями та обмін досвідом є критично важливими для успішної реалізації євроінтеграційних устремлінь України [1; 4].

Хочемо наголосити, що в Україні впроваджуються кілька конкретних європейських практик у сфері освіти. Ось деякі з них:

Нова українська школа (НУШ): Реформа НУШ базується на компетентнісному підході, що ставить учня в центр освітнього процесу, і орієнтується на формування ключових компетентностей, необхідних для успішної адаптації в сучасному світі. Модель освіти, що базується на компетентнісному підході, орієнтована на учня, включає інтерактивні методи навчання та оцінювання. НУШ запроваджує нові підходи до оцінювання, які фокусуються на процесі навчання та досягненнях учнів, а не лише на традиційних контрольних роботах. Це дозволяє краще відстежувати прогрес і адаптувати навчальний процес до потреб кожного учня. Нова українська школа є важливим кроком у напрямку євроінтеграції, оскільки її принципи та підходи відповідають сучасним вимогам європейської освіти.

Розвиток STEM-освіти та впровадження інноваційних технологій: Це ключові пріоритети стратегічного плану МОН України «Освіта переможців». Документ акцентує на цифровізації як невід’ємному елементі для забезпечення якісної та конкурентоздатної освіти відповідно до європейських стандартів. Схвалена Стратегія цифрового розвитку інноваційної діяльності України до 2030 року є важливим кроком до інтеграції української освіти в європейський простір. Вона має потенціал не лише модернізувати шкільну освіту, але й значно покращити якість навчання та підвищити міжнародну конкурентоспроможність закладів освіти. Стратегічні ініціативи, орієнтовані на цифровізацію, відкривають нові можливості для учнів і вчителів, забезпечуючи гнучку та адаптивну освітню систему.

Програми ЄС Еразмус+ для шкільної освіти. Програми ЄС Еразмус+ на період 2021–2027 років сприяють розвитку шкільної освіти

в Україні, надаючи різноманітні можливості для участі. Зокрема, програми відкривають доступ до участі в конкурсах, молодіжних обмінах, а також до освітніх ресурсів і професійних мереж. У рамках Еразмус+ українські заклади освіти можуть брати участь у проектах академічної мобільності, що дозволяє вчителям і учням отримувати міжнародний досвід, обмінюватися знаннями та практиками з колегами з інших країн. Це не лише підвищує якість освіти, але й сприяє розвитку міжкультурного діалогу та співпраці. Крім того, програма забезпечує доступ до інноваційних освітніх технологій та методик, що відповідають сучасним вимогам і стандартам. Таким чином, Еразмус+ стає важливим інструментом для інтеграції української освіти в європейський освітній простір і підвищення її конкурентоспроможності на міжнародному рівні [2].

Інклюзивна освіта. Україна активно розвиває систему підтримки для учнів з особливими освітніми потребами, що повністю відповідає європейським стандартам доступності та рівності. Це забезпечує кожній дитині право на якісну освіту та повноцінну інтеграцію в суспільство.

Впровадження євроінтеграційних практик є критично важливим для відновлення та розвитку освітньої системи України, що дозволить створити якісну та доступну освіту, інтегровану в європейський освітній простір. Ці практики сприяють гармонізації української освітньої системи з європейськими нормами та стандартами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глушко О. Євроінтеграція як стратегія подолання освітніх втрат у сфері шкільної освіти України в умовах війни та повоєнного відновлення. // *Proces edukacyjny w czasie wojny i powojennej odbudowy Ukrainy z integracją ze wspólnotą europejską* : монографія / Інститут педагогіки НАПН України; ред. О. Топузов, М. Головка, З. Шарлович, К. Ладоня. [Електронне видання]. Łomża-Kijów, 2024. С. 220–230. DOI: <https://doi.org/10.32405/mono-lomza-kyiv-2024-3-4>.
2. Національний Еразмус+ офіс в Україні. Участь України у статусі країни-партнера програми ЄС Еразмус+ 2014–2020 рр. та перспективи участі в програмі Еразмус 2021–2027 рр. 2019. URL: <https://erasmusplus.org.ua/news/uchast-ukrayiny-u-statusi-krayiny-partnera-programy-yes-erazmus-2014-2020-rr-ta-perspektyvy-uchasti-v-programi-erazmus-2021-2027-rr/> (дата звернення: 09.06.2025).

3. Про затвердження дорожньої карти європейської інтеграції України у сферах освіти і науки до 2027 року: наказ Міністерства освіти і науки України від 11.12.2023 № 1501. URL: <http://surl.li/tjjac> (дата звернення: 09.06.2025).
4. Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року. Освіта переможців. 2024. URL: <https://tinyurl.com/4d8pk6kc>
5. Council of the European Union. Resolution of the European Parliament of 23 June 2022 on the candidate status of Ukraine, the Republic of Moldova and Georgia (2022/2716(RSP)) / Official Journal of the European Union. 2023. (2023/C 32/01), 27.01.2023, p. 2–5. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=%20CELEX%3A52022IP0249&qid=1675604450666>